

Μια θεατρική παράσταση

Ο μιναρές ολόρθος απέναντι από τον προσφυγικό σύλλογο της Επισκοπής θυμίζει τον παλιό καιρό που το μεικτό χωριό γιόρταζε μαζί τους γάμους και τα πανηγύρια του και μοιρολογούσε στα ελληνικά και στα τουρκικά, τους νεκρούς του.

Το μικρό θέατρο του χωριού, μια απλή παράγκα, που με αγάπη και φροντίδα από τους ίδιους τους καλλιτέχνες και τους

Ελλης Παιονίδου

φίλους του θεάτρου έχει μετατραπεί σ' ένα συμπαθητικό χώρο. Το έργο «Οι θεριστάες» γραμμένο από τους ίδιους, η σκηνοθεσία από τους ίδιους, κάποια περάσματα μουσικά, φροντισμένα από τους ίδιους. Όταν τέλειωσε η παράσταση, οι ηθοποιοί μαζί με τους θεατές μάζεψαν τις καρέκλες και τις στοιβάσαν, γιατί την επομένη είχε γάμο στο χωριό και το θέατρο θα έπρεπε να μετατραπεί σε χώρο δεξίωσης.

Καθίσαμε ανάμεσα στους πιτσιρικάδες, που είχαν καταλάβει τις πρώτες θέσεις δυο - δυο στις καρέκλες. Φωνές, σαματάς, που θα σταματήσει αυτόματα μόλις ανοίξει η σκηνή. Γυναικόπαιδα, γέροι, νεαροί και νεαρές, με τα μάτια καρφωμένα στη σκηνή. Οι πιο πολλοί ξέροταν κιόλας απέξω το έργο, γιατί έχουν παρακολουθήσει τις πρόβες δεκάδες φορές. Ωστόσο, αυτή είναι η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ και είναι δική τους παράσταση, του χωριού τους ή μάλλον του χωριού που τους φιλοξενεί, δεκατρία χρόνια τώρα, δόλους αυτούς από δεκάδες χωριά και πόλεις της κατεχόμενης Κύπρου.

Η κυπριακή τοπολαλιά, χωρίς συμπλέγματα και αναστολές, χωρίς προσποίηση και ωραιοποίηση, χύνεται ακράτητη από τη σκηνή στην πλατεία και κυκλοφορεί άνετα, μεταφέροντας το μήνυμά: Οι φτωχοί,

μεροκαματιάρηδες εργάτες θεριστές, κάπου αρχές του αιώνα μας, μετακινούνται από τόπο σε τόπο το καλοκαίρι, αναζητώντας δουλιά. Αντρες, γυναίκες, γέροι, νέοι, σαν τους πρόσφυγες, ξημεροβραδιάζονται στα χωράφια, μοιράζονται το ψωμί και τις ελιές για δυο δεκάρες μεροκάματο. Κι ο πλούσιος τσιφλικάς εκμεταλλεύεται την αμάθειά τους και την ανάγκη τους για δουλιά και τους περιορίζει όσο μπορεί το μεροκάματο για να αυξήσει τα κέρδη του. Κάποια στιγμή, ένας νέος εργάτης, πολιτικοποιημένος, τους ξεσηκώνει να κάνουν

στον «καλό» και σφουρίζουν τον κακό. Θάλαγα, το θέατρο σαν κοινωνική πράξη, αλλά και το θέατρο σαν ήθος, πέρα από οικονομικές ή άλλες επιδιώξεις, πέρα από βεντεπισμούς ή δημοσιούπαλληλικά φερσίματα, το θέατρο μεράκι, που με όλες του τις αδυναμίες επιτελεί ρόλο πολύ πιο σπουδαίο από εκείνο το θέατρο «μποουλβά», το βουτηγμένο στο διαμαντικό, στις πρεμιέρες, που αποκοιμίζει αντί να προβληματίζει...

Κι όλα εκείνα τα παιδιά, κάπου τριάντα ηθοποιοί και κομπάρσοι, άλλοι τόσοι που δούλεψαν για τα σκηνικά, για τα

ζε με νοσταλγία, ίσως, στην ολοζώντανη τέχνη του θεάτρου, μια τέχνη που σμίγει τους ανθρώπους αντί να τους απομονώνει, που τους κάνει να δημιουργούν αντί να γίνονται παθητικοί θεατές, που τους μαθαίνει να δουλεύουν και να κρίνουν ομαδικά. Δεν είναι τυχαίο που τα θέατρα ξαναγεμίζουν, ενώ οι κινηματογράφοι έκλεισαν και ενώ η τηλεόραση αρχίζει να απωθεί τη νεολαία. Δεν είναι τυχαίο που το ερασιτεχνικό θέατρο εμφανίζεται και πάλι, έστω και σπασμωδικά, έστω και χωρίς ουσιαστική βοήθεια από το κράτος. Ξεφυτρώ-

μυρισμένους εργάτες μισωτούς, που μετακινούνταν στους τόπους της δουλιάς. Θα τους θυμίσει ακόμα και τους εργάτες του αμπελιού ή της ελιάς και του πορτοκαλιού. Είναι ένα έργο που θα συγκινήσει τον μέσο Κύπριο αγρότη και εργάτη, γιατί θα του πει κάτι από τα δικά του.

Κι είναι συγκινητική η σύμπτωση πως το έργο ανέβηκε παραμονές της επετείου του ξεκληρίσματος αυτών των ανθρώπων από τα χωριά κι από τα σπίτια τους. Ποιός θα ξεχάσει εκείνο το άλλο, το συγκλονιστικό θέατρο - μαρτυρία, που είχε πρωτοανεβάσει ο ίδιος θίασος λίγο καιρό μετά την εισβολή, όπου μιλούσε ο καθένας για το προσωπικό του δράμα και το δράμα όλου του λαού...

Ο μιναρές και πιο κει η εκκλησιά. Εκλείσαν κιόλας δεκατρία ολόκληρα χρόνια... Οι πιτσιρικάδες, που κάθονται τριγύρω μας στις πρώτες σειρές του θεάτρου, δεν είδαν ποτέ τα «αδρά αστέρια της Αμμοχώστου», ούτε τα δαντελωτά ακρογιάλια της Κερύνειας. Δεν μύρισαν ποτέ τους πορτοκαλεώνες της Μόρφου Απρίλη μήνα, ούτε κι ήπιαν νερό από τον Κεφαλόβρυσο. Δεν αντίκρισαν ποτέ τον ατέλειωτο κάμπο της Μεσσαρίας, που το καλοκαίρι χρύσιζε από τα στάχυα... Υστερα από το θέατρο, κάποια γιαγιά θα τα πήρε από το χέρι και θα τους είπε: «Στον παλιό καιρό, στη Μεσαρκά...» κι εκείνα θα φαντάστηκαν τους καλούς, βασανισμένους θεριστές και τους κακούς πλούσιους προύχοντες... Έτσι γίνονται οι θρύλοι... Οπως τότε που πιτσιρικάδες εμείς βλέπαμε τον «Αγαπητικό της βοσκοπούλας» και την «Γκόλφω» και δακρύζαμε την ώρα του θανάτου της Γκόλφω, έστω κι αν τον ρόλο της τον έπαιζε ένας άντρακλας μουστακαλλής... Το μεράκι δημιουργεί το θαύμα...

Το ερασιτεχνικό θέατρο Επισκοπής έχει όλα τα φόντα να συνεχίσει την ωραία παράδοση που έφτιαξε, εδώ στην προσφυγιά. Αρκεί λίγη στοργή από το λαό και λίγη συμπαραύσταση από το κράτος.

απεργία και να απαιτήσουν τα δικαιώματά τους. Ο τσιφλικάς, χρησιμοποιώντας την αστυνομία και τους μπράβους του, διασπά τους εργάτες και ρίχνει στη φυλακή τον νεαρό επαναστάτη. Με το τραγικό τέλος του και με την αδικία που επιβάλλει με ο πλούσιος εργοδότης, οι άλλοι εργάτες ξυπνούν και αποφασίζουν να αντιμετωπίσουν στο μέλλον τα προβλήματά τους οργανωμένοι.

Το έργο είναι απλό, λέει τα σύκα - σύκα, όπως κάθε λαϊκό έργο και γι' αυτό αγγίζει και συγκινεί τους θεατές. Το χειροκρότημα πέφτει σπάταλο, τα παιδιά φωνάζουν «μπράβο»

εισιτήρια, για τη διαφήμιση, όλος εκείνος ο κόσμος που ενώθηκε για να βγάλει αυτή την παράσταση και που θα ακολουθήσει στη συνέχεια το μπουλουκι στα γειτονικά χωριά, να παίξουν το έργο σε πλατείες και σε υπαίθριους κινηματογράφους όλο το καλοκαίρι, όλ' αυτά τα παιδιά που διάθεσαν ώρες και ώρες από τον ελεύθερο χρόνο τους, ακόμα και χρήματα από τα υστερήματά τους για να βοηθήσουν την παράσταση...

Έχω την άποψη πως, ύστερα από την επανάσταση του κινηματογράφου, το ραδιοφώνου, της τηλεόρασης και του βίντεο, ο ρόλος του θεάτρου

νουν μικροί ερασιτεχνικοί θίασοι, που ανεβάζουν ένα - δυο έργα και μετά αυτοδιαλύονται. Λίγα είναι τα θέατρα που, χωρίς να είναι επαγγελματικά, παραμένουν και δημιουργούν μια παράδοση, όπως το Λαϊκό Θέατρο της Αγλαντζιάς και μερικά άλλα. Αυτό το θέατρο της Επισκοπής έχει όλα τα φόντα να συνεχίσει την ωραία παράδοση που έφτιαξε εδώ στην προσφυγιά. Αρκεί λίγη στοργή από το λαό και λίγη συμπαραύσταση από το κράτος.

«Οι θεριστάες» θα θυμίσουν έντονα στους παλιούς τα χρόνια που ανέχεται με τους